

Proscenium Emlékgűrű 2023: Farkas László

A Magyar Teátrum-díjak átadó ünnepségén, 2023. december 11-én adta át a Magyar Színháztechnikai Szövetség elnöksége a Proscenium Emlékgűrűt, melyet ebben az évben Farkas Lászlónak ítéltek oda. Vele beszélgettünk szakmai életútjáról, pályafutásáról.

1949. március 4-én születtem Csepelen, munkáscsaládban. Gyermek- és fiatalkoromra jellemző volt a technikai érdeklődés és érzék. Ez az iskolámban is megnyilvánult, a technikumban és a műszaki egyetemi tanulmányok alatt. Mint a korombéli fiatalok közül szinte mindenki, én is gitároztam és verset írtam. Ami leginkább meghatározó volt, főként az első egyetemi évek alatt, az a sci-fi, a tudományos-fantasztikus irodalomhoz való vonzódásom. A Kozmosz fantasztikus sorozatától a Galaktikán és a Metagalaktikán át szinte mindent elolvastam, és jelentős részét máig is őrzöm. Ha visszagonolok, volt egy olyan érzésem, hogy a világ sokkal több és sokkal tágasabb, mint amit ismertünk róla. Amit Shakespeare Hamlet szavaival mond: „Több dolgok vannak égen, s földön, Horatio, mintsem bölcselmetek álmodni képes.”

1966-ban, a középiskola harmadik évében kapcsolódott be életembe a zene – a gitározás. A végzősök a szalagavató bálra egy gitárzenekart terveztek összeállítani. Ehhez hiányzott egy basszusgitár, s mint kiderült, egy basszus-

gitáros is. A sors különleges forgatókönyve révén volt nálam egy basszusgitár javításra. Ezt elvittem egy próbára. Három hét próba után következett a fellépés – a műsoron Shadows számokkal –, és természetesen sikeres volt a bemutatkozás.

Sikeresen felvételiztem a BME Gépészmérnöki Karára, majd a 11 hónapos katonai szolgálatra már gitárral a kezünkben vonultunk be. A vonaton megalakult a zenekar, és mondhatom, hogy végigzenéltük a szolgálati időszakot, sok sikeres fellépéssel, amit a sereg helyi fiatal kultúros tisztje szervezett.

1971-ben érkeztem meg az aktívabb zenei élethez. A Műszaki Egyetemen kaptam meghívást a Nautilus népszerű pop-együttesbe basszusgitárosnak. Egyetemi klubokban játszottunk beat- és popzenét, slágereket. Sikeresek voltunk a saját szintünkön, rádiófelvételeink is készültek. Házi szerzőként zenét és szöveget is írtam. Már itt is feladatomban volt a technika karbantartása és a jó hangzás beállítása.

1973-ban szereztem diplomát a Budapesti Műszaki Egyetem Gépészmérnöki Karán, de aktív szakmai munkakörben nem helyezkedtem el. Az egzisztenciális forrást a Nautilus együttesrel történő fellépések jövedelme biztosította. A változás 1976-ban következett be, amikor a zenekar külföldi vendéglátós élet felé fordult. Magamra maradtam, és ahogy lenni szokott: ha becsukódik egy ajtó, mindig kinyílik egy másik is – csak vedd észre.

A technikához, a hangosításhoz való affinitásom és a zenész múltam alapján egy új felállás adódott: hangkeverő technikus lettem – zenész füllel. Ennek előzetes példáját a Generál együttesnél már megvalósították. Ott az egyik gitárosuk ült be a keverőpult mögé időnként. 1977 elejétől az LGT együtteshez szerződtem fő-roadnak és koncert hangmesternek. Első feladatomban igazi mérnöki munka volt: egy teljesen új, korszerű hangtechnikai rendszer kiépítése, amely az együttes magas zenei nivójára emelte a koncerthangosítás technikai szintjét is. Így telt el tíz év sok utazással, sikeres turnékkal, a Szovjetuniótól Kubáig, Isztambultól a Tabánon át Koppenhágáig, a köztes időkben pedig stúdió munkálatokkal, egészen 1986 végéig.

Közben az egyik technikus kollégámmal, Török Gáborral együtt elvégeztük a Számalk kisszámítógép programozói iskoláját, a Basic-től a Pascal programozási nyelvig – ez logikus és következetes gondolkozásra tanított. Mivel az LGT már kevesebbet koncertezett, így alkalom nyílt más együttesek koncertjeinek hangosítására, a Neotontól a Dolly Rollig, a KFT-től az Európa Kiadóig, valamint stúdiós hangmérnöki feladatokra is.

1986-ban az LGT szüneteltette magát egy időre, és 1987 végén Presser Gábor közvetítésével a Vígszínházba kerültem, főmérnöki munkakörbe.

Hogyan lesz valaki színházi ember? Először lát egy előadást a nézőtérrel. Mikor bekerül a színházba, és egy előadást a színpadról, a karzatról néz végig, az elvárásolja. A *Padlás* előadását néztem először a felsőszínpadi karzatról, és megfogott a háttér nyüzsgése. Az a méhkas, amely a színpadi látványt és történetét készíti elő a nézőknek. Mindez számukra egy bűvészműtárvány, egy varázslat, ami üzenetet közvetít és szépen, gördülékenyen működik. A felújítás előtt a Vígszínházban a főmérnöki szoba pont a színpadi zsinórpadlás

▶ bejáratával szemben volt, sokszor átmentem és ott ragadtam nézni ezt a varázslatot. Amit az előadásért tesznek az ott dolgozó „láthatatlan segítők”, azt nem látja a néző, így az élményt szinte varázslatnak véli. Sok-sok kis „mágus” készíti elő ezt a látványt a közönségnek.

Fantasztikusan izgalmas tíz év következett – benne a tanult mérnöki munkával és a művészeti területhez vonzó érzékenységgel. A Vígszínházban főmérnökként feladatomban volt még az egész épület és az épületen kívüli műhelyek, raktárak működésének biztosítása. A rockkoncerteken és a stúdiókban csak a hangtechnika irányítása volt a feladatomban. A színházban a fénytechnikát, a színpad- és épületgépészetet, a különböző szabályozó rendszereket, pl. tűz- és munkavédelmet, biztonságtechnikát is irányítanom kellett. Minden területnek megvolt a saját vezetője, hozzám tartozott a munkájuk koordinálása, a feladatok kiszabása, az elvégzett munka ellenőrzése. Már az első évben, 1988-ban a készülő *Padlás* előadáshoz szükséges – koncertszintű – hangrendszer, keverő, mikroportok stb. beszerzését, beszerelését és üzemeltetését kellett lebonyolítanom.

Nagyszerű szakmai iskola, izgalmas és hatalmas mérnöki feladat volt a Vígszínház 1993–94-es rekonstrukciója. Részt vettem a tervezési koncepció meghatározásától a korszerű – mindenből a legjobb, legújabb, hosszú távon az új igényeket is kielégítő – technikai berendezések kiválasztásában, az építkezést követve egészen az eredményes műszaki átadásig.

1993-ban a Nyugatinál épült fel ideiglenesen a Sátorszínház, ahol a Vígszínház társulata leállás nélkül tudta folytatni művészi tevékenységét. Az előadásokat az ottani szerényebb technikai lehetőségekhez és korlátozottabb körülményekhez kellett alakítani. Komoly csapatmunka volt a Sátorszínház megtervezése, felépítése külsős szakemberekkel együtt. Vasúti

kocsikban voltak a színésztöltők, külön ügyelői-hívó rendszerrel. A meglévő világítási- és hangrendszereket átköltöztettük. Az üzemeléshez ki kellett építeni egy megfelelő fűtési-szellőztési rendszert is. Szakmailag nagy ajándék volt az élettől, hogy egy ilyen munkában részt vehettem. A Vígszínház felújításának eredményes átadását követően Magyar Köztársasági Ezüst Érdemkereszt kitüntetést kaptam. 1996 végéig voltam a Vígszínház főmérnöke.

Érdekes feladat volt még 1993-ban az LGT búcsúkoncertje. A helyszín a Nyugati pályaudvar nagycsarnoka volt, ahol hangmérnökként szintén közreműködtem. A csarnok teljes belső terét, a 10–13-as vágányokat lezárva, sima vízszintes nézőtérré és magasított színpaddá alakították a szakemberek. Hatalmas színpadi technika épült ki (hang, fény, állványzat, díszlet), hátul lezárva egy nagyméretű bársonyfüggönnyel az akusztika javítása érdekében.

Az Erzsébet téren elgondolt Új Nemzeti Színház tervezésekor a megbízói oldalon közreműködtem szaktanácsadóként. A különböző színházi tevékenységeimet komoly mérnöki és egyben művészeti feladatként éltem meg.

Tíz év elteltével hagytam el a Vígszínházat, és egy világítástechnikai céghez szerződtem. A Lisy Fényrendszer Kft. létesítmény főmérnökeként vettem részt világítástechnikai rendszerek kiépítésében. Mondhatnánk: először volt a hang, aztán jött a világítás. A közvilágítás és épületvilágítás területével kezdtem foglalkozni. Alapvetően a kivitelezési munkák irányítása volt a munkaköri feladatomban. A legkedvesebb szakterületem az épületek, létesítmények díszvilágítása volt. A régi épületektől (Budavári Palota, Esztergomi Bazilika, Szépművészeti Múzeum, New York-palota stb.) az új létesítményekig (Új Nemzeti Színház, Művészetek Palotája stb.) különleges megoldások kialakításában vehettem részt. Egyik legkedvesebb munkám a New York-palota díszvilágítása volt. Ekkor kezdődött az épületvilágítás-technikában az a törekvés, hogy a korábbi – távolról reflektorokkal megvilágított – homlokzati megoldás helyett kialakítsák és újraépítsék az épület éjszakai arcát, sok helyi, különféle karakterisztikájú világítótesttel kiemelve a jellemző elemeit, díszítéseit, tagozatait.

Érdekes terület volt még a stadionok világítástechnikája is, több stadion új pályavilágítási rendszerét építettük meg. Itt a fő követelmény a játéktér egyenletes megvilágításának kialakítása volt. Egységes megvilágítási szintet kellett produkálni, olyan szögben világítva, hogy a sportolókat és a nézőket se vakítsa el a fény, és lehetőséget adjon a TV-közvetítés számára is.

2005-ben, a Művészetek Palotájának átadását követően nyílt lehetőségem a komolyzenével való mélyebb megismerkedésre. A mintegy egy éves bejátszó időszak alatt sok koncertre jutottam el, ami teljesen új élményt nyújtott számomra a szimfonikus zene világában.

Mintegy 14 évig dolgoztam a Lisy cégnél. Utána még néhány hónapot az Operaházban töltöttem el, műszaki igazgatói beosztásban. A komolyzene iránti elkötelezettségem itt erősödött meg. Operák, balettek, hangversenyek nyitottak rá a zenei világegyetemre e különleges régiójára. Nagyszerű színházi szakembereket ismertem meg itt is, akik mély elkötelezettséggel és a színházi élethez fűződő szeretettel végezték munkájukat.

2011 márciusától vagyok nyugdíjas. Nyugdíjazásomat követően sem veszték el a szakmai kapcsolatokat. Ekkor kapcsolódtam be a Magyar Színháztechnikai Szövetség Titkárságának munkájába. Most az Ellenőrző Bizottság tagjaként tevékenykedem. Ebben a minőségben meghívást kapok a vezetőségi ülésekre. A tavaly őszi ülésen tárgyalták a kitüntetésekre jelöltek kiválasztását, itt javasolta Kiss István, hogy én kapjam a Prosaenium Emlékgyűrűt.

Köszönöm a beszélgetést, kitüntetésedhez a szerkesztőség nevében gratulálok, további munkáidhoz jó egészséget és sok sikert kívánok!

Lejegyezte:
Kárpáti Imre

luminis

Széleskörű

fényvezérlőpult kínálat

& kiváló ár/érték arányú

DMX hálózati eszközök

Fényvezérlő
pultok

Hálózati eszközök

